

A B2 SZINTŰ NYELVTUDÁS ELÉRÉSE ÉS IGAZOLÁSA A FELSŐOKTATÁSBA TÖRTÉNŐ FELVÉTELIHEZ: NYELVTANÁROK VÉLEMÉNYE EGY KÉRDŐÍVES FELMÉRÉS EREDMÉNYEINEK TÜKRÉBEN

Öveges Enikő és Kálmán Csaba

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Angol Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék

A jelen tanulmányban egy olyan kérdőíves felmérés egyik fókuszának eredményeit mutatjuk be, amely három – az iskolai keretek között folyó nyelvoktatásra várhatóan hosszú távon jelentős hatással bíró – oktatáspolitikai intézkedéssel kapcsolatos véleményeket vizsgált. Az online kérdőívre adott válaszaikkal középiskolai nyelvtanárok oszthatták meg gondolataikat három témakörrel: (1) a 2020-tól elvárt B2 szintű nyelvtudás igazolása, (2) a nyelvkönyvek tankönyvlistájának szűkítése és (3) a középiskolásoknak szervezett külföldi tanulmányutak. Bár a felmérés és az elemzés időszaka óta az (1) és a (2), akkor törvényben már érvényesített kezdeményezést törölték, és csak a (3) megvalósítása folyik, ennek ellenére, mivel az (1) elvárás nagy szakmai és társadalmi vitát generált, valamint számos érdemi kérdést vetett fel, az (1) intézkedéssel kapcsolatos válaszokat is ismertetjük.

A kutatás hátterének, azaz a hazai iskolai nyelvoktatás kereteinek és a B2 szintű nyelvtudást elváró felvételi követelmény körülményeinek elemzése után a kutatás módszerének bemutatása, majd az eredmények részletes vizsgálata következik. Az összefoglalás célja az összegzés mellett az intézkedés és megszüntetése implikációinak felvázolása.

A kutatás háttere

Kontextus: a hazai iskolai nyelvoktatás főbb jellemzői

Magyarországon az ezredfordulóra a nyelvtudás hasznos képességgé (Imre, 2000; Nikolov, 2001) és kulcs-kompetenciává vált (Petneki, 2007; Sturcz, 2010), és egyértelművé lett a nyelvoktatás fejlesztésének szükségessége, különösen az iskoláskorú és felnőtt lakosság nyelvtudására vonatkozó lehangoló adatok tükrében (European Commission, 2006; Lukács, 2001). A helyzet fejlesztésére több nyelvpolitikai stratégia készült, először a rendszerváltás idején (Kapitánffy, 2001), majd 2003-ban a Világ-Nyelv nyelvoktatás-fejlesztési terv (Medgyes, 2005; Medgyes & Öveges, 2004; *Világ – Nyelv*, 2003), és 2013-ban egy újabb elképzelés öltött testet egy kormányelőterjesztésben.

A nyelvpolitikai stratégiákban közös, hogy a Közös Európai Referenciakeretre (Council of Europe, 2001, továbbiakban KER) támaszkodnak a kimeneti szintek meghatározásában. Az 1999-ben elkészült első hazai stratégiában számos cél fogalmazódott meg, például az, hogy (1) az idegen nyelvi érettségi épüljön be az elismert nyelvvizsgák rendszerébe, és ezzel kerüljön ki a közoktatásból a piaci alapon működő nyelvvizsgáztatás, (2) annak biztosítása, hogy a gimnáziumokban a 9. évfolyamtól kötelező legyen egy második idegen nyelv tanulása, illetve (3) a legalább heti három idegen nyelvi tanóra előírása (Kapitánffy, 2001). Mindezek megvalósításáról kevés adat áll rendelkezésünkre, úgy tűnik, célkitűzései hosszú távon teljesültek, ám tényleges megvalósulásukra csak a 2002. évi *Világ – Nyelv* stratégia kidolgozása és elindítása után került sor.

A második program két fő alapelvből indult ki, specifikus céljait ebből kiindulva fogalmazta meg: (1) a nyelvtanulás fő helyszíne a közoktatás legyen, és (2) a nyelvtanulás terén hátrányt szenvedőket támogatni, az esélyegyenlőséget biztosítani szükséges. Egyik legjelentősebb és még ma is működő kezdeményezése a nyelvi előkészítő évfolyam (NYEK) volt. A 2013-ban született stratégia sok kritikát kapott általános és statikus javaslatok alapján (pl. legyenek a nyelvtanárok jól képzettek), és sosem lépett a megvalósítás időszakába. A korábbi nyelvpolitikai dokumentumok számos hasznosnak és hatékonynak tűnő kezdeményezése ellenére a nyelvpolitikai tervek és megvalósításuk nem hozott áttörést a hazai lakosság nyelvtudásában vagy a nyelvtanítás színvonalában (Kálmán, 2015, 2016; Kontráné & Csizér, 2011; Nikolov & Józsa, 2003; Nikolov, Ottó, & Öveges, 2009a, 2009b; Öveges & Csizér, 2018; Vigh, 2013). Hazai nyelvtanításunk alakulását különböző vonatkozásokból több átfogó tanulmány foglalja össze (Csizér, 2003; Dörnyei, Csizér, & Németh, 2006; Fekete & Csépes, 2019; Földes, 2002; Nikolov, 2007; Öveges, 2018; Vágó, 2000, 2007).

A köznevelésben folyó nyelvtanítást meghatározó törvényi szabályozás előírásai szerint hazánkban az első idegen nyelv tanulását a diákok a 4. évfolyamon kell, hogy megkezdjék. Ettől az intézmények profiljuk és lehetőségeik ismeretében eltérhetnek: a nyelvtanítást korábban, az 1–3. évfolyamokon is elkezdhetik. Első idegen nyelvként négy élő idegen nyelv (angol, német, francia és kínai) közül választhatnak, és az első idegen nyelvből a 8. évfolyam végére a KER szerinti A2, a középiskolai tanulmányok végére a B1 (középszintű érettségi) szintet kell az iskolarendszerű nyelvtanításban legalább elérni. Második idegen nyelvet 7. évfolyamtól lehet bevezetni, de ténylegesen csak a gimnáziumi képzésben, 9. osztálytól kötelező. Második nyelvként élő és klasszikus nyelvek szabadon választhatóak. Az előírt kötelezően elérendő minimum kimeneti szint itt a 12. osztály végére a KER A2.

A nyelvet tanító pedagógustól elvárt végzettséget a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény melléklete összegzi: idegen nyelv oktatására – minden iskolatípusban – alkalmazható az is, aki főiskolai szintű nyelvtanári vagy idegen nyelv és irodalom szakos tanári felsőfokú végzettséggel és szakképzettséggel rendelkezik (98.§(5)). A nyelvtanítás szervezési és tartalmi kereteit hazánkban több dokumentum együttesen szabályozza, utóbbiból a legmagasabb szinten a nemzeti alaptantervek idegen nyelvi részei (jelenleg a 2012. évi, 2020. évtől a módosított változat érvényes), ezt egészítik ki a nyelvi kerettantervek. Az iskolai nyelvtanítás keretét és hatékonyságát több felmérés vizsgálta (Einhorn, 2007; Fehérvári, 2009; Halápi & Hegedűs, 2014; Márkus, 2008; Nikolov, 2003; Nikolov

& Józsa, 2003; Nikolov, Ottó, & Öveges, 2009a, 2009b; Sominé & Vigh, 2010; Vigh, 2013), a legutóbbi jelentős kutatás eredményei képet adnak ezek számos aspektusáról (Öveges & Csizér, 2018).

A köznevelésben folyó nyelvoktatás sikerességének mérésére három főbb nyelvvizsga-csoport áll rendelkezésre (Öveges, 2018): (1) az idegen nyelvi, illetve a célnyelvi mérések (Kákonyi, 2016), melyek közül az első a normál nyelvi képzésben résztvevők nyelvtudását méri 6. és 8. évfolyamon, a második a két tanítási nyelvű oktatásban tanulókat ugyanezen évfolyamokon (Nikolov & Szabó, 2015); (2) a nyelvi érettségik (Einhorn, 2007; Vigh, 2012), valamint a (3) nyelvvizsgák (Bárdos, 2015; Csizér & Öveges, 2019; Dávid, 2018). A vizsgák régóta domináns szerepet játszanak nyelvoktatásunkban, és a sikeres vizsga ma is „útlevel” lehet a továbbtanuláshoz és a szakmai boldoguláshoz (Fekete & Csépes, 2019). Erre a megközelítésre erősít rá a tanulmányunk fókuszában álló, később módosuló követelmény, mely 2020-tól a felsőoktatásba való felvételihez legalább B2 szintű nyelvvizsga-bizonyítványt várt el, valamint az az intézkedés, amely alapján 2018-tól a fiatal korosztály számára egy sikeresen teljesített akkreditált komplex középfokú (B2) nyelvvizsga díját az állam visszatéríti. Ugyanez a tendencia más európai országokra is jellemző, azaz a vizsgák szerepe, jelentősége és hatása folyamatosan erősödik (European Commission, 2015, 2017). Az európai országok többségében az utóbbi két évtizedben vezettek be országos méréseket vagy alakították azzá korábbi tesztjeiket (pl. Bulgáriában), nőtt a tesztelt nyelvek (pl. Finnország) vagy készségek száma (pl. Svédország), illetve emelkedett a mérésbe bevont tanulók aránya (pl. Bulgária) (European Commission, 2017).

A napi hírekből az utóbbi időszakban az a kép rajzolódik ki, hogy az oktatáspolitikai újabb lendületet kíván adni a köznevelésben folyó nyelvoktatásnak, az iskoláskorú gyerekek és fiatalok nyelvtudásának. A részletekről keveset tudni, mert a kidolgozás alatt álló legfrissebb idegen nyelvi stratégia és annak elemei nem nyilvánosak. Egyes intézkedések látnak napvilágot, a szakma és az érintettek ezekből vonnak le következtetéseket a várható változásokról. Már érvényben lévő támogatás például az első sikeres, legalább középfokú nyelvvizsga díjának bizonyos feltételek mentén történő visszatérítése. E körbe tartozik a számos vitát generáló, már törvénybe foglalt, majd 2019 novemberében visszavont 2020-as B2 bemeneti követelmény is, melyről a jelen vizsgálat szól.

B2 szintű nyelvtudás: követelmény a felsőoktatásba való belépéshez

2014-ben adták ki az azóta visszavont jogszabályt (335/2014. (XII. 18.) Korm. rendelet: A felsőoktatási felvételi eljárásról szóló 423/2012. (XII. 29.) Korm. rendelet módosításáról), mely előírta, hogy 2020-tól „alapképzésre, osztatlan képzésre az a jelentkező vehető fel, aki [...] legalább B2 szintű, általános nyelvi, komplex nyelvvizsgával vagy azzal egyenértékű okirattal rendelkezik”. Ez azt jelentette, hogy a középfokú nyelvvizsga vagy az emelt szintű nyelvi érettségi felsőoktatási felvételi követelménnyé vált volna a 2019–2020. tanévtől. A kezdeményezés céljairól kevés elérhető információ található, közvetve az egyes sajtónyilatkozatok, hírek alapján feltételezhetően a köznevelésben folyó nyelvoktatáshoz egy külső motivációs célt kívántak rendelni, illetve a felsőoktatás kimeneti feltételével kapcsolatos problémákat, melyekre például a Diplomamentő programot (DM)

létrehozták, kezelték volna ily módon. A DM két fordulója keretében a felsőoktatási képzésben az államvizsgájukat már teljesítő, de diplomájukat a nyelvvizsga hiányában átvenni nem tudók számára biztosított az állam ingyenes nyelvi képzést, hogy felkészülhessenek és sikeresen teljesíthessék a követelményt.

Mindezekkel kapcsolatban több gond is felmerülhetett. Nem volt látható, milyen központi támogatást nyújtanak a feltétel teljesítésének segítésére annak ellenére, hogy az elérhető számok szerint a felvételizők közel fele nem tudott volna igazolni B2 szintű nyelvtudást, ily módon bizonyos felsőoktatási szakok léte – ahová eddig ilyen szintű igazolt nyelvtudás nélkül érkeztek hallgatók – veszélybe került volna a nem kellő számú jelentkező miatt. További nehézséget jelentett volna, hogy egy ilyen intézkedés ismét a vizsgaközpontúság felé orientálja a nyelvórákat, ezzel a külső motivációs elemet fontos alapul véve a sikeres nyelvtanuláshoz. Említésre érdemes az is, hogy az intézkedés bár csökkenthette volna a nyelvvizsga hiányában ki nem adott diplomák számát, nem volt olvasható terv arról, hogy a változás miképpen formálhatta volna a felsőoktatás nyelvoktatását.

A kutatás módszere

Kutatási célok és kérdések

A kérdőíves vizsgálat célja az volt, hogy feltárjuk, hogyan vélekednek a magyarországi középiskolai nyelvtanárok az intézkedés bevezetéséről. A kérdőív első harmada ezt az intézkedést helyezte a középpontba, jelen tanulmányunkban az intézkedéssel kapcsolatos kérdésekre adott nyelvtanári válaszokat mutatjuk be.

Az intézkedéssel kapcsolatban a Nemzeti Pedagógus Kar és a Nyelvtudásért Egyesület kezdeményezésére a következő kutatási kérdésekre kerestük a választ: (1) Mi a véleménye a magyarországi középiskolákban tanító nyelvtanároknak arról az intézkedésről, amely előírta, hogy 2020-tól alapképzésre, osztatlan képzésre az a jelentkező vehető fel felsőoktatásba, aki legalább B2 szintű, általános nyelvi, komplex nyelvvizsgával vagy azzal egyenértékű okirattal rendelkezik? (2) Milyen szignifikáns különbségek mutatkoznak a nyelvtanárok véleményében a fenti intézkedéssel kapcsolatban településtípusok szerint? (3) Milyen szignifikáns különbségek mutatkoznak a fenti intézkedéssel kapcsolatban a gimnáziumokban és a szakgimnáziumokban tanító nyelvtanárok véleményében?

Minta

A kérdőívet 960 nyelvtanár töltötte ki. Életkorukat tekintve lefedik a teljes korskálát, bár domináns a 40–50 (46%) és az 51–60 évesek (34,4%) aránya, és jóval alacsonyabb számban adtak válaszokat a kezdő pedagógusok. A tanított nyelvek köre a hazánkban régóta jellemző nyelvi arányokat képezi le: a válaszadók 61,8%-a angolt tanít, 28,7%-a németet, és a további 9,5%-ot az egyéb nyelvek teszik ki. Nagy arányban készítenek fel mind az emelt szintű érettségire nyelvekből (73,3%), valamint különböző nyelvvizsgákra (84,3%).

A kitöltők közel kétharmada (65,2%) csak gimnáziumi képzésben tanít, negyede (24%) szakgimnáziumban, a pedagógusok 10,8%-a pedig vegyes középfokú intézményekben. Munkahelyük megközelítőleg harmada (29,6%) található a fővárosban, egy másik harmada megyeszékhelyen (36%), harmadik harmada 50.000 fő alatti (30,9%), 3,5%-a 50.000 fő feletti településen.

A kérdőív

A középiskolai nyelvtanárok gondolatait egy online, Google forms kérdőív segítségével tártuk fel a nyelvtanítás-politikai kezdeményezésre vonatkozóan. A mérőeszköz megtervezése során az vezérelt bennünket, hogy a vizsgált témakörben minél teljesebb és gazdagabb képet kapjunk a nyelvtanárok véleményéről, ezért a kérdőívben az egyes témakörökre vonatkozó, a válaszadók szakmai háttérével, intézményével kapcsolatos háttérkérdések és Likert-skálás állítások mellett a témához kapcsolódó nyitott kérdéseket is feltettünk.

A kérdőív öt fő részből épült fel: (1) A válaszadók szakmai háttérével, intézményével kapcsolatos nyolc zárt háttérkérdés. (2) 14 állítás a „Mennyire ért egyet a 2020-ban életbe lépő, sikeres B2 szintű nyelvvizsgát vagy emelt szintű érettségét megkövetelő felvételi követelmény bevezetésével kapcsolatos állításokkal?” kérdésre vonatkozóan, ahol a válaszadókat arra kértük, hogy egy ötfokú Likert-skálán (1=egyáltalán nem értek egyet, 2=inkább nem értek egyet, 3=részben egyetértek, 4=inkább egyetértek, 5=teljesen egyetértek) határozzák meg, mennyire értenek egyet ezekkel. (3) Válaszadás 16 állításra – az előző formában – a következő fókusszal: „Mennyire ért egyet a 2019-től nyelvenként két kurzuskönyvre szűkülő tankönyvjegyzékkel kapcsolatos állításokkal?”. (4) Válaszadás 14 állításra – az előzőekkel azonos formában – erre a kérdésre vonatkozóan: „Mennyire ért egyet a következő, a 2x2 hetes, középiskolásoknak tervezett külföldi nyelvi képzési programmal kapcsolatos állításokkal?”. (5) Kilenc nyitott kérdés a három főkérdéssel – (2), (3), (4) – kapcsolatban.

Jelen írás a háttérkérdések (a kérdőív 1. része) segítségével gyűjtött adatok és ezek összefüggéseinek elemzését tartalmazza, valamint a 2020-as követelményre vonatkozó állítások (a kérdőív 2. része), továbbá az ehhez kapcsolódó nyitott kérdések (a kérdőív 5. részének a 2. fókuszra vonatkozó nyitott kérdései) elemzését.

Az adatok elemzése

A kérdőívben szereplő zárt kérdésekre adott válaszokat SPSS 25 programmal elemeztük. A kvantitatív eredmények elemzéséhez leíró statisztikai eljárásokat alkalmaztunk. Az állítások és csoportok közötti összehasonlításokat t-próbákkal és egyszempontos varianciaanalízissel (ANOVA) végeztük el. A nyitott kérdésekre adott válaszokat kétszeres tartalomelemzésnek vetettük alá (a két szerző külön-külön kódolta a válaszokat), majd a kódok összevetése után azokat főbb kategóriákba soroltuk és ezek mentén értelmeztük.

Adatfelvételi eljárás

Az online Google forms kérdőív a Nemzeti Pedagógus Kar és a Nyelvtudásért Egyesület csatornáin keresztül jutott el a lehetséges válaszadókhoz 2019 május első hetében. Az anonim és önkéntes kitöltésre három hét állt a pedagógusok rendelkezésre.

Eredmények: a B2 szintű nyelvi vizsgát elváró felvételi követelmény bevezetésével kapcsolatos vélemények

Az eredmények bemutatása során először a válaszadóknak az intézkedéshez kapcsolódó szakmai és intézményi háttérét vizsgáló kérdésekre adott válaszait mutatjuk be. Ezután számolunk be a résztvevők állításokkal mért véleményéről, majd a témával kapcsolatos nyitott kérdésekre adott válaszairól.

Szakmai és intézményi háttérkérdések

Elsőként az intézkedés szakmai és intézményi háttérét vizsgáló zárt kérdésekre adott válaszokat ismertetjük. A kérdőív ezen részében eldöntendő kérdéssel megkérdeztük, hogy az intézmény, ahol a válaszadók oktatnak, biztosít-e valamilyen formában felkészítést a B2 szintű nyelvtudás elérésére, ennek vizsgával történő igazolására. A válaszokból kiderül, hogy sok iskolában van vagy az emelt szintű érettségit (65,1%), vagy a középfokú nyelvvizsgát (49,3%) célzó felkészülés tanórai keretek között, valamint ezek több helyen is elérhetőek tanórai kereten kívül is. A képet nagyban árnyalja az a tény, hogy a válaszadók jelzése alapján a középiskolák 15,4%-ában semmilyen formában sem elérhető el az emelt szintű nyelvi érettségire való gyakorlás (nyelvvizsgáknál ugyanez 27,9%, de fontos megjegyezni, hogy a külső, fizetős megmérettetés nem is lehet elvárás a köznevelésben), azaz ezekben az intézményekben a tanulóknak nem áll rendelkezésére az a lehetőség, amellyel teljesíteni tudnák az esetleges felsőoktatási bemeneti feltételt.

További két kérdéssel céloztuk meg a B2 nyelvi szintet előíró szabályozást. Egy eldöntendő kérdéssel azt vizsgáltuk, hogy vajon tettek-e már az intézmények a követelmény teljesítése érdekében intézkedéseket. A helyzet jobb átlátása érdekében egy második kérdéssel megkérdeztük, hogy a jelenlegi végzősök mekkora hányada tudna megfelelni ennek az elvárásnak. A válaszok igen lehangoló képet mutatnak: a válaszadók csupán 20,8%-a jelezte, hogy a tanulók több mint 80%-a rendelkezik legalább emelt szintű érettségivel vagy középfokú nyelvvizsgával, és közel harmaduk (26,1%) válaszából az derült ki, hogy végzős középiskolásaik kevesebb, mint 20%-a tudná teljesíteni a feltételt, ha az már érvényben lenne. A fentiek ellenére a válaszadók intézményeinek mindössze 28,5%-ában tettek már intézkedéseket annak érdekében, hogy ez a helyzet javuljon.

A felvételi követelmény bevezetésével kapcsolatos vélemények

A kérdőív Likert-skálás állításokat tartalmazó részében azt mértük, hogy a középiskolai nyelvtanárok mennyire értnek egyet a sikeres B2 szintű nyelvvizsgát vagy emelt szintű érettségit megkövetelő felvételi követelmény bevezetésével kapcsolatos 14 állítással. Szerettük volna megtudni, hogy a nyelvtanárok mennyire tartanak hasznosnak a követelményt, és a kívánt cél elérése érdekében milyen mértékben várnának központilag biztosított szakmai támogatást, mennyire felkészültek ők maguk, valamint intézményeik egy ilyen követelmény teljesítésére; milyen reményeket fűznének a 2020-ban érettségiző évfolyam sikerességéhez; mit gondolnak a követelmény esélyegyenlőségre gyakorolt esetleges hatásáról; mennyire tartanak szükségesnek a heti nyelvórák számának növelését, a tanórai kereten kívüli emelt szintű érettségire, illetve nyelvvizsgára felkészítő kurzusok indítását; és végezetül azt is mértük, hogy véleményük szerint a középiskola hányadik évfolyamában dől el, hogy egy diák sikeres B2 szintű nyelvvizsgát vagy emelt szintű érettségit tud tenni. A résztvevők válaszait az 1. táblázat tartalmazza.

1. táblázat. A sikeres B2 szintű nyelvvizsgát vagy emelt szintű érettségire vonatkozó felvételi követelmény bevezetésével kapcsolatos állítások átlagai és szórásai

	<i>Állítás</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
1.	A sikeres B2 vizsga érdekében semmit sem kell változtatnom a jelenlegi gyakorlatomon.	3,03	1,34
2.	A sikeres B2 vizsga érdekében központilag biztosított szakmai támogatásra lenne szükségem.	3,40	1,37
3.	A 2020-ban érettségiző évfolyam nálunk a korábbi évekhez hasonló felvételi arányt fog tudni elérni.	3,06	1,36
4.	A követelmény csökkenti az esélyegyenlőséget.	3,84	1,32
5.	Én, mint nyelvtanár, felkészültem arra, hogy diákjaim elérhessék ezt a célt.	3,97	1,06
6.	A sikeres B2 vizsga érdekében az iskolámnak semmit sem kellene változtatnia a jelenlegi nyelvoktatási gyakorlatán.	2,43	1,31
7.	A középiskola elején már eldől, hogy egy diák sikeres nyelvi vizsgát tud-e tenni.	2,41	1,16
8.	A sikeres B2 vizsga érdekében növelni kellene a heti nyelvórák számát.	4,08	1,12
9.	Az iskolám nem készült fel arra, hogy már a 2020-ban érettségizőink is teljesíteni tudják a feltételt.	2,95	1,39
10.	Hasznosnak találok a követelményt a diákok nyelvtanulása szempontjából.	3,32	1,33
11.	A sikeres B2 vizsga érdekében központi segítségre lenne szüksége az iskolámnak.	3,39	1,34
12.	A 11. évfolyam környékén dől el, hogy egy diák tud-e sikeres nyelvi vizsgát tenni.	3,15	1,14
13.	A sikeres B2 szintű vizsga teljesítése érdekében az iskolámnak tanórai kereten kívüli emelt szintű érettségire felkészítő kurzust kellene indítania.	3,41	1,36
14.	A sikeres B2 szintű vizsga teljesítése érdekében az iskolámnak tanórai kereten kívüli nyelvvizsga felkészítő kurzust kellene indítania.	3,44	1,37

A kutatás résztvevőinek válaszaiból láthatjuk (1. táblázat), hogy közepesnél némileg hasznosabbnak (3,32) találnák a követelmény bevezetését a diákok nyelvtanulása szempontjából. Míg a követelmény teljesítésére vonatkozó saját felkészültségük mértékét jónak (3,97) ítélték meg, és a kérdésekhez tartozó legalacsonyabb szórásértékből (1,06) arra következtethetünk, hogy a válaszadók véleményében nincs nagy egyéni különbség, ennek némileg ellentmond, hogy bár nagyobb szórásérték mellett, de csak közepesen (3,03) elégedettek jelenlegi nyelvoktatási gyakorlatukra vonatkozó felkészültségi szintjükkel.

A t-próba alapján ennél szignifikánsan alacsonyabbnak tartották intézményeik felkészültségi szintjét, mivel a 6. állításra adott válaszok átlaga csupán 2,43 volt ($t=14,79$, $p=0,000$). Arra a kérdésre, hogy a középiskolai nyelvtanárok honnan és mitől várják a jelenlegi helyzet megoldását, a válaszokból kiderül, hogy közepesnél erősebb mértékben központilag biztosított szakmai segítséget szeretnének kapni mind egyéni (3,40), mind intézményi szinten (3,39).

A résztvevők válaszaiból láthatjuk, hogy közepesnél némileg hasznosabbnak (3,32) találnák a felvételi követelmény bevezetését a diákok nyelvtanulása szempontjából. A válaszok alapján a nyelvtanárok jelentős mértékben inkább egyetértenek azzal, hogy az intézkedés hasznos lehet a tanulók nyelvtudása szempontjából. Jelentősen nagyobb az egyetértők aránya, de fontos látni, hogy a válaszadók mintegy negyede (232 fő) ebben a kérdésben nem tudott egyértelműen dönteni, vagy csupán „tartózkodott”.

Arra is kíváncsiak voltunk, hogy a nyelvtanárok véleménye szerint mire lenne szükség annak érdekében, hogy a követelményt teljesíteni tudják diákjaik. Az eredmények alapján elmondható, hogy véleményük szerint, a B2 vizsga teljesítése érdekében leginkább a heti nyelvórák számát kellene növelni (4,08) és a kérdéshez tartozó második legalacsonyabb szórásérték (1,12) a vélemények egyezőségére utal. Ezt követi a tanórai kereten kívüli nyelvvizsga felkészítő kurzus (3,44), illetve emelt szintű érettségire felkészítő kurzus indításának szükségessége (3,41). Azt illetően, hogy vajon a már 2020-ban érettségiző diákjaik is teljesíteni tudnák-e a követelményt, a kérdőív kitöltői a közepesnél némileg pozitívabban nyilatkoztak, mind diákjaikból (3,06), mind intézményük felkészültségéből (2,95; negatívan megfogalmazott állítás) kiindulva. Azzal kapcsolatban, hogy vajon a középiskola alatt mikor dől el, hogy egy diák tud-e sikeres nyelvvizsgát tenni, a válaszok alapján azt mondhatjuk, hogy sokkal inkább a 11. évfolyam környékén (3,15), mint már a középiskola megkezdésekor (2,41). Végezetül fontosnak tartjuk kiemelni, hogy a résztvevők nagy része határozottan egyetértett azzal, hogy az intézkedés csökkentené az esélyegyenlőséget. Az eredményekből látható, hogy az állítással a résztvevők 45%-a, 435 fő, teljesen egyetértett, és további 186 fő inkább egyetértett, mint nem.

Település-, és intézménytípus szerinti szignifikáns különbségek

Amellett, hogy a 960 résztvevő átlagosan hogyan vélekedett az intézkedés bevezetéséről, azt is elemeztük, hogy hol mutatkozott szignifikáns eltérés a válaszokban település-, és intézménytípus szerint (2. táblázat). Településtípus szerint külön mértük a fővárosi, megyeszékhelyi, 50.000 fő feletti, illetve 50.000 fő alatti városokban dolgozó nyelvtanárok véleményét. Iskolatípus szerint a kizárólag gimnáziumban és a kizárólag szakgimnáziumban

ziumban oktató nyelvtanárok véleményében mutatkozó szignifikáns különbségeket kerestük, mivel ők markánsabban képviselik a két intézménytípus közötti különbségeket, mint mind a két iskolatípusban dolgozó kollégáik.

2. táblázat. Az intézkedéssel kapcsolatos állítások átlagaiban mutatkozó szignifikáns különbségek településtípusok szerint ($p < 0,05$)

Állítás	Főváros		Megyeszékhely		50.000 fő alatt		F és P	
	M	SD	M	SD	M	SD		
1. A sikeres B2 vizsga érdekében semmit sem kell változtatnom a jelenlegi gyakorlatomon.	3,21	1,29	2,92	1,39			3,10	0,026
2. A sikeres B2 vizsga érdekében központilag biztosított szakmai támogatásra lenne szükségem.	3,19	1,43			3,56	1,31	3,96	0,008
6. A sikeres B2 vizsga érdekében az iskolámnak semmit sem kellene változtatnia a jelenlegi nyelvoktatási gyakorlatán.	2,65	1,39	2,38	1,31	2,25	1,20	4,97	0,002
8. A sikeres B2 vizsga érdekében növelni kellene a heti nyelvórák számát.	3,91	1,22			4,22	1,03	4,32	0,005
9. Az iskolám nem készült fel arra, hogy már a 2020-ban érettségizőink is teljesíteni tudják a feltételt.	2,71	1,38			3,21	1,32	7,21	0,000
11. A sikeres B2 vizsga érdekében központi segítségre lenne szüksége az iskolámnak.	3,24	1,41			3,58	1,24	3,76	0,011
13. A sikeres B2 szintű vizsga teljesítése érdekében az iskolámnak tanórai kereten kívüli emelt szintű érettségire felkészítő kurzust kellene indítania.	3,25	1,38			3,61	1,30	3,64	0,012
14. A sikeres B2 szintű vizsga teljesítése érdekében az iskolámnak tanórai kereten kívüli nyelvvizsga felkészítő kurzust kellene indítania.	3,16	1,42	3,49	1,35	3,64	1,28	6,42	0,000

A településtípus szerinti összehasonlításban hét állítás (2., 6., 8., 9., 11., 13., 14.) esetén mértünk szignifikáns különbséget a fővárosban (n=284) és 50.000 fő alatti városokban (n=297), illetve három állításnál (1., 6., 14.) a fővárosban (n = 284) és megyeszékhelyeken (n = 346) oktató nyelvtanárok véleményében. Az adatokból az látható, hogy az 50.000 fő

alatti városokban dolgozó nyelvtanárok és intézményeik kevésbé állnak készen a követelmény bevezetésére, mint fővárosi kollégáik: mind egyéni, mind intézményi szinten jelentősebb központilag biztosított szakmai támogatásra lenne szükségük, nagyobb mértékben érzik szükségesnek a nyelvórák számának emelését, az emelt szintű érettségire és B2 szintű nyelvvizsgára felkészítő kurzusok indítását, valamint kevésbé vélik úgy, hogy a már 2020-ban érettségiző diákjaik is teljesíteni tudnák a feltételt. A két településtípus szóráserkéiben mutatkozó különbségek alapján a fővárosi nyelvtanárok véleménye kevésbé homogén, mint az 50.000 fő alatti településeken dolgozó kollégáiké.

Bár a fővárosi és a megyeszékhelyi nyelvtanárok véleményének különbsége csak három állítás esetében volt szignifikáns, itt is a fent leírthoz hasonló tendencia bontakozik ki: a megyeszékhelyeken oktató nyelvtanárok nagyobb mértékben érzik szükségességét annak, hogy jelenlegi gyakorlatukon változtassanak, mint fővárosi kollégáik, és szintén fontosabbnak tartanak a sikeres B2 szintű vizsga teljesítése érdekében a tanórai kereten kívüli nyelvvizsga felkészítő kurzus indítását.

Az intézménytípus szerinti összehasonlításban négy állítás (4., 8., 10., 12.) kivételével mindenhol szignifikáns különbséget mértünk a kizárólag gimnáziumokban (n=626) és a kizárólag szakgimnáziumokban (n=231) tanító nyelvtanárok véleménye között (3. táblázat). A kérdőívet kitöltő gimnáziumban és szakgimnáziumban egyaránt tanító nyelvtanárok (n=103) véleménye a 3. táblázatban nem szerepel.

3. táblázat. Az intézkedéssel kapcsolatos állítások átlagaiban mutatkozó szignifikáns különbségek a kizárólag gimnáziumokban és kizárólag szakgimnáziumokban tanító nyelvtanárok véleményében ($p < 0,05$)

Állítás	Gimnáziumok		Szakgimnáziumok		F és P
	M	SD	M	SD	
1. A sikeres B2 vizsga érdekében semmit sem kell változtatnom a jelenlegi gyakorlatomon.	3,23	1,31	2,49	1,24	27,31 0,000
2. A sikeres B2 vizsga érdekében központilag biztosított szakmai támogatásra lenne szükségem.	3,31	1,40	3,58	1,27	3,72 0,025
3. A 2020-ban érettségiző évfolyam nálunk a korábbi évekhez hasonló felvételi arányt fog tudni elérni.	3,25	1,33	2,64	1,34	19,95 0,000
5. Én mint nyelvtanár felkészültem arra, hogy diákjaim elérhessék ezt a célt.	4,10	1,00	3,62	1,10	18,24 0,000
6. A sikeres B2 vizsga érdekében az iskolámnak semmit sem kellene változtatnia a jelenlegi nyelvoktatási gyakorlatán.	2,60	1,36	1,98	1,09	19,74 0,000

3. táblázat folytatása

<i>Állítás</i>	<i>Gimnáziumok</i>		<i>Szakgimnáziumok</i>		<i>F és P</i>	
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>		
7. A középiskola elején már eldől, hogy egy diák sikeres nyelvi vizsgát tud-e tenni.	2,30	1,11	2,65	1,24	8,44	0,000
9. Az iskolám nem készült fel arra, hogy már a 2020-ban érettségizőink is teljesíteni tudják a feltételt.	2,72	1,36	3,53	1,31	31,63	0,000
11. A sikeres B2 vizsga érdekében központi segítségre lenne szüksége az iskolámnak.	3,29	1,36	3,65	1,35	6,30	0,002
13. A sikeres B2 szintű vizsga teljesítése érdekében az iskolámnak tanórai kereten kívüli emelt szintű érettségire felkészítő kurzust kellene indítania.	3,32	1,39	3,58	1,29	3,78	0,023
14. A sikeres B2 szintű vizsga teljesítése érdekében az iskolámnak tanórai kereten kívüli nyelvvizsga felkészítő kurzust kellene indítania.	3,33	1,38	3,61	1,29	5,40	0,005

A 3. táblázat adatai azt támasztják alá, hogy szakgimnáziumokban tanító nyelvtanárok véleménye szerint ők maguk és intézményeik szignifikánsan kevésbé állnak készen a követelmény bevezetésére, mint a gimnáziumokban oktató kollégáik és intézményeik: mind egyéni, mind intézményi szinten nagyobb központilag biztosított szakmai támogatásra lenne szükségük, nagyobb mértékben érzik szükségesnek az emelt szintű érettségire és a B2 szintű nyelvvizsgára felkészítő kurzusok indítását; valamint kevésbé érzik úgy, hogy a már 2020-ban érettségiző diákjaik is teljesíteni tudnák a feltételt. A szakgimnáziumok nyelvtanárai szignifikánsan nagyobb mértékben (2,65) gondolják azt, hogy már a középiskola elején eldől, hogy egy diák sikeres nyelvi vizsgát tud-e tenni, mint gimnáziumban oktató kollégáik (2,30).

A követelményekre vonatkozó nyitott kérdésekre adott válaszok

A fentiekén kívül, szintén a követelmény esetleges bevezetésével kapcsolatban további négy nyitott kérdést tettünk fel: kíváncsiak voltunk, hogy a középiskolai nyelvtanárok intézményei, illetve ők maguk milyen változtatásokat eszközöltek eddig a B2 szintű nyelvi követelmény teljesítése érdekében, valamint milyen pozitív hozadékát és negatív következményeit látnák az intézkedésnek. A 960 válaszadó nyitott kérdésekre adott válaszait kérdésenként egy szinten kategorizálva csoportokba osztottuk. A négy kérdésre adott válaszokat kategóriák szerint csoportosítva, említési gyakoriságukkal együtt százalékos arányban is kifejezve a 4., 5., 6., és 7. táblázat tartalmazza.

Az intézmények által a B2 szintű nyelvi követelmény teljesítése érdekében bevezetett változtatások

A nyelvtanárok mindösszesen 980 intézményi szintű változtatást fogalmaztak meg. Ezekből az derült ki, hogy az intézmények harmada (32%) semmilyen változtatást nem hozott az intézkedés teljesítése érdekében (317 említés) (4. táblázat). Fontos figyelembe vennünk, hogy a válaszokat a nyelvtanárok még annak tudatában adták, hogy a 2014-ben törvénybe foglalt követelmény érvénybe lép a 2019–2020. tanévtől.

4. táblázat. Az intézmények által a B2 szintű nyelvi követelmény teljesítése érdekében eszközölt változtatások

<i>Eredmény</i>	<i>Említések száma</i>	<i>%</i>
még semmit	317	32
szakkör, emelt szintű érettségi felkészítés/vizsgafelkészítés	152	15,5
eddig is tudtuk hozni/nincs szükség változtatásra	134	13,5
több nyelvóra	132	13
csoportbontás	42	4
évenkénti mérés/belső vizsga/próbavizsga	29	3
infrastruktúra fejlesztés, nyelvi labor, okostábla	22	2
más tankönyv/tananyag	20	2
akkreditált nyelvvizsgahelyszín lettünk	16	1,5
GINOP program	16	1,5
NYEK/0. évfolyam beindítása	15	1,5
nem tudom	15	1,5
nyelvtanfolyam/együttműködés nyelviskolával	14	1,5
tanárok továbbképzése	11	1
információnyújtás/konzultáció	10	1
anyanyelvi tanár/lektor alkalmazása	8	1
cserediák program	5	0,5
fokozottabb számonkérés	4	0,5
tanárok ingyen órát adnak	4	0,5
tanórán kívüli tevékenységek/mozi	3	<0,5
VEKOP ingyenes képzés 120 óra	3	<0,5
tehetséggondozás	3	<0,5
Erasmus+	2	<0,5
felsőoktatási intézménnyel közös program	2	<0,5
uniós pályázat	1	<0,5
<i>Összesen</i>	<i>980</i>	<i>100</i>

Az egyik résztvevő válasza többek véleményét foglalja össze szemléletesen: „Még semmit nem tettünk. Egyelőre azt sem tudja az iskolám, hogy hány és milyen szakos nyelv-tanára lesz szeptembertől, ezért teljes képtelenség bármit is tervezni, se a csoportlétszámokat nem ismerjük egyelőre, se azt, hogy a jelenlegi csoportok létszáma és összetétele hogyan, mennyire fog változni a (remélhetőleg majd) újonnan érkező kollégák belépése kapcsán.” A második leggyakrabban, 152-szer említett változtatás (15,5%) szakkör, vagy emelt szintű érettségi, illetve B2-es vizsgafelkészítő kurzus már megtörtént indítása volt: „Szinte minden angoltanár tart vizsgafelkészítő szakkört vagy foglalkozik tanórán kívül a diákjaival a vizsgára való felkészüléskor.” A harmadik leggyakoribb válasznak, melyet a résztvevők körülbelül 13%-a említett, a nyelvórák számának növelése bizonyult (132 említés). Ennél jóval kevesebben, 42-szer a csoportbontás lehetőségét (4%), és 29-szer az évenkénti szintfelmérő vizsga, próbavizsga bevezetését (3%) említették (pl. „A 10. évfolyamtól szintfelmérőt íratunk és évfolyam szinten, tudásszintnek megfelelően osztjuk csoportokba a diákokat.”). Az összes említés 2-2%-a az IKT-eszközök fokozottabb használatát (22 említés), illetve a tankönyvcserét nevezte meg (20 említés) mint a követelmény érdekében, az intézmények által fogantatosított változtatást.

A leggyakoribb témákon kívül több, mint tízszer fordult elő a válaszokban az, hogy az intézmény akkreditált nyelvvizsgahely lett (16 említés), GINOP-programban vett részt (16 említés), nyelvi előkészítő évfolyamot vagy 0. évfolyamot indított (15 említés), együttműködést kezdeményezett nyelviskolákkal (14 említés), illetve továbbképzésre küldte nyelvtanárait (11 említés). A már megtörtént felkészülés részeként utaltak továbbá a résztvevők információnyújtás vagy konzultáció megtartására (10 említés), anyanyelvi tanár vagy lektor alkalmazására (8 említés), cserediákprogram szervezésére (5 említés), fokozottabb számonkérésre (4 említés), ingyenes tanórákra (4 említés), tanórán kívüli célnyelvi tevékenységekre (pl. mozi) (3 említés), VEKOP ingyenes képzésre (3 említés), tehetséggondozásra (3 említés), Erasmus+ programban való részvételre (2 említés), felsőoktatási intézménnyel közösen szervezett programra (2 említés), valamint uniós pályázatra (1 említés).

A nyelvtanárok által a B2 szintű nyelvi követelmény teljesítése érdekében eszközölt változtatások

Amellett, hogy a kutatásban résztvevők intézményei milyen intézkedéseket vezettek be a követelmény teljesítése érdekében, azt is szeretnénk volna feltárni, hogy a nyelvtanárok maguk mit változtattak munkájukban annak érdekében, hogy diákjaik teljesíteni tudják a B2 szintű nyelvi követelményt. Az eredményeket, összesen 1119 nyelvtanári szintű változtatást, tartalmi kategóriákba sorolva az 5. táblázat tartalmazza.

Az adatok (5. táblázat) azt mutatják, hogy a nyelvtanárok leggyakrabban (267 említés) vizsgafeladatok gyakoroltatásával és célirányos felkészítéssel segítik diákjaikat a B2 szintű nyelvi követelmény teljesítésében. Ez a szám az említések majdnem negyedét, 24%-át tette ki. A következő idézetek ezt támasztják alá: „többféle vizsgafeladatot viszek be az órákra és tájékoztatom őket a vizsgakövetelményekről (KER, pontszámok, feladattípusok); rendszeresen gyakoroljuk a nyelvvizsga-feladatokat, a tananyagokat a B2 szintnek

megfelelően kérem számon; célzottan nyelvvizsga-feladatokat viszek diákjaimnak a felkészülési időszakban.” Ezt követte az említések 14%-ával (153 említés) az a vélemény, amely szerint nincs szükség változtatásra, mert a diákok anélkül is teljesíteni tudják a feltevélt („*A nyelvi előkészítő osztaályok eddig is teljesítették a követelményt, zömében C1-es szintre.*”; „*Eddig is teljesítették, nálunk ez nem volt kérdés.*”). Harmadik helyen, 129 említéssel (11,5%) azok a vélemények állnak, amelyek arról tanúskodtak, hogy a nyelvatanárok feltételezhetően tervezik, de egyelőre semmilyen változtatást nem eszközöltek – az online kérdőív kitöltésének időpontjáig – a cél elérése érdekében.

5. táblázat. A nyelvatanárok által a B2 szintű nyelvi követelmény teljesítése érdekében eszközölt változtatások

<i>Eredmény</i>	<i>Említések száma</i>	<i>%</i>
vizsgafeladatok, célirányos készülés	267	24
nincs szükség változtatásra	153	14
még semmilyen	129	11,5
ingyen órákat/szakkört/felkészítést tartok	110	10
programmódosítás, intenzívebb órák, más tankönyv, tananyag	100	9
differenciálás, egyéni fejlesztés	56	5
információnyújtás/tudatosítás	42	4
önképzés/továbbképzés	42	4
motiválás	35	3
tájékozódás a nyelvvizsgatípusokról	30	2,5
fokozottabb számonkérés	27	2,5
IKT/applikációk intenzívebb használata	25	2
szóbeli kommunikáció előtérbe helyezése	25	2
évenkénti mérés/belső vizsga/próbavizsga	24	2
vizsgáztatás/jelentkezés vizsgáztatónak	24	2
Erasmus+ csereprogram szervezése/részvételre ösztönzés	7	0,5
tanórán kívüli tevékenységek/mozi/nyelvi tábor szervezése	6	0,5
a jobb képességűek GINOP-tanfolyamra küldése	4	< 0,5
EFOP Nyelvtanulással a boldogulásért programban való részvétel	4	< 0,5
csak célnyelv használata az órán	3	< 0,5
kooperáció kollégákkal	3	< 0,5
egynyelvű könyvek olvastatása	2	< 0,5
tanórán kívüli térítéses képzés nyújtása	1	< 0,5
<i>Összesen</i>	<i>1119</i>	<i>100</i>

Viszonylag sokszor, 110-szer említették azt (említések 10%-a), hogy ők ingyen órákat, szakkört vagy ingyenes felkészítést tartanak. Ezt erősítik meg a következő idézetek: „szakkört és egyéni felkészítést tartok, szabadidőben, ingyen”; „délután külön foglalkozok a nyelvvizsgára készülőkkel saját szabadidőm terhére, ingyen”; „több délutáni ingyenes szakkört, felkészítést vállalok”. Majdnem hasonló gyakorisággal (100 említés, 9%) fejtették ki azt, hogy változtattak a tananyagban, a tankönyvön, vagy a nyelvórák intenzitásán („intenzívebbé teszem az órákat”; „fakultáció, órai anyagban változtattam, tankönyvet váltottam”). Mintegy fele ennyi említést kapott a differenciálás (56 említés, 5%), és 42-42 említést az információnyújtás/tudatosítás (4%), illetve az önképzés/továbbképzés (4%). Az említések 3%-a (35 említés) arról tanúskodik, hogy a nyelvtanárok jobban próbálták motiválni diákjaikat.

A fentiekén kívül, a követelmény teljesítését célzó változtatások 1 és 3%-os gyakoriságú említései közé esett a nyelvvizsgatípusokkal kapcsolatos tájékozódás (30 említés, 2,5%), a fokozottabb számonkérés (27 említés, 2,5%), a szóbeli kommunikáció előtérbe helyezése (25 említés, 2%), az IKT-eszközök intenzívebb használata (25 említés, 2%), az évenkénti mérés, belső vizsga vagy próbavizsga szervezése (24 említés, 2%), és a nyelv-tanárok vizsgáztatónak történő jelentkezése vagy már a jelenben is folyó vizsgáztatása (24 említés, 2%).

Végezetül, 10-nél kevesebb említéssel szerepelt az eredmények között az Erasmus+ csereprogram szervezése, illetve az abban való részvételre ösztönzés (7 említés), tanórán kívüli nyelv-tanulással kapcsolatos tevékenységek (mozi, nyelvi tábor) szervezése (6 említés), diákok ösztönzése GINOP-tanfolyamon való részvételre (4 említés), az EFOP Nyelv-tanulással a boldogulásért programban való részvétel (4 említés), más nyelv-tanárokkal történő kooperáció (3 említés), csak a célnyelv használata az órán (3 említés), egy-nyelvű könyvek olvastatása (2 említés), illetve egyetlen nyelv-tanár említette a tanórán kívüli térítéses képzés nyújtását.

A követelmény bevezetésének pozitív hozadéka

A következő nyitott kérdéssel az volt a célunk, hogy kiderítsük, a középiskolai nyelv-tanárok szerint milyen pozitív hozadéka lehet a követelmény bevezetésének. A 960 szóveges válasz kódolásának eredményeit a 6. táblázat mutatja be.

A 6. táblázatból láthatjuk, hogy a kutatásban résztvevők mintegy negyede semmilyen pozitív változást nem várt az intézkedéstől (247 említés, 24%). Az intézkedés leggyakrabban említett pozitív hozadéka 204 említéssel (20%) az volt, hogy a nyelv-tanárok véleménye szerint az intézkedés következtében a középiskolások idegennyelv-tanulási motivációja növekedne, így az intenzívebb nyelv-tanulásra ösztönöznék a középiskolásokat („A diákoknak nő a motivációja, hamarabb el kell dönteniük, akarnak-e felsőoktatásba menni, nem 12. évfolyamban, a jelentkezési határidő előtt egy héttel eldönteni.” „Segít nekik, hogy rájöjjenek, muszáj időben elkezdni tervezni, készülni.”; „Nagy motivációt kapnak a diákok a tanulásra, megérik, mennyire nagy szükségük lenne a nyelvre.”). Körülbelül ennek fele azok aránya (109 említés, 10,5%), akik azt említették, hogy nem ragadnak be a felsőoktatásban végzősök diplomái, és ily módon a jelenleg sokakat érintő probléma –

miszerint nyelvvizsga hiányában nem kaphatnak diplomát az abszolutóriummal rendelkező diákok – megszűnne. Majdnem ennyi említéssel (98, 9,5%) az intézkedés következő legtöbbször említett előnye az volt, hogy a középiskolások komolyabban fogják venni a nyelvtanulást („Mind a diákok, mind a szülők komolyabban veszik a nyelvtudás szükségességét.”; „Komolyabban fogják venni a nyelvtanulást talán, ezzel nyilván nő a nyelvtudásuk. Talán azoknak is, akik nem akarnak a felsőoktatásban dolgozni.”). Ezt követte az a vélemény 77 említéssel (7,5%), hogy többen rendelkeznek majd megfelelő nyelvtudással, illetve, hogy többen szereznek nyelvvizsgát (53 említés, 5%). Ennél némileg

6. táblázat. A 2020-as intézkedés pozitív hozadékai

<i>Eredmény</i>	<i>Említések száma</i>	<i>%</i>
semmilyen	247	24
motiváltabbak lesznek	204	20
nem ragad be diploma	109	10,5
komolyabban fogják venni a középiskolások a nyelvtanulást	98	9,5
többen rendelkeznek majd megfelelő nyelvtudással	77	7,5
több nyelvvizsga születik	53	5
csak a jobb képességűek kerülnek be felsőoktatásba	38	4
nyelviskolák/magántanárok/vizsgaközpontok járnak jól	29	3
felsőoktatásban nem kell a nyelvvizsgával foglalkozni	29	3
nem tudom	25	2,5
nyelvtanulás/nyelvtudás fontosabb lesz	24	2,5
a második idegennyelv népszerűbb lesz	16	1,5
színvonalasabb lesz a nyelvtanítás	13	1
több szakmunkás lesz/kevesebb diplomás	11	1
a tanulók világot láthatnak	10	1
több idegennyelvű szakirodalmat olvasnak majd a diákok	10	1
nemzetközi munkaerőpiacon többen jelennek majd meg	6	0,5
idegennyelvi óraszám esetleg növekedni fog	5	< 0,5
a felsőoktatás színvonala emelkedik	4	< 0,5
a felsőoktatásban csak szaknyelvvvel kell foglalkozni	4	< 0,5
kevesebb egyetemből kell választani a tanulóknak	4	< 0,5
jobban megbecsülik a nyelvtanár munkáját	3	< 0,5
esetleg optimalizálják a nyelvi csoportok létszámát	2	< 0,5
magabiztosabbak lesznek a diákok	2	< 0,5
a diák felelősséget fog vállalni a saját tanulásáért	1	< 0,5
felhívja a figyelmet a nyelvtanítás nehézségeire	1	< 0,5
tanárok többet fognak követelni	1	< 0,5
<i>Összesen</i>	<i>1026</i>	<i>100</i>

kevesebbszer, 38-szor említették a résztvevők (4%), hogy csak a jobb képességűek kerülnek majd be a felsőoktatásba, és majdnem ennyiszor (29 említés, 3%) említették, hogy a felsőoktatásban nem kellene majd a nyelvvizsgával foglalkozni. Az előző mondatban megfogalmazottakat jól szemlélteti a következő idézet: „*Teljesen egyetértek az intézkedéssel, még akkor is, ha ez visszaveti (egy időre?) a jelentkezők számát. Egy jó egyetemen amúgy szerintem az egy db B2-es nyelvvizsga kevés. Ha pedig ez a tudás sincs meg, akkor lehetetlenség például külföldi szakirodalmat olvasatni a hallgatókkal, ami szerintem nonszensz.*” 24-en (2,5%) adtak hangot azon véleményüknek, mely szerint a nyelvtanulás és a nyelvtudás fontosabb lesz, és 16-szor (1,5%) merült fel az az elképzelés, hogy a második idegen nyelv népszerűbb lesz az intézkedés következtében.

Az említések 1%-át tették ki a következő pozitív hozadékok: színvonalasabb lenne a nyelvtanítás (13 említés), többen tanulnának szakmát (11 említés), a tanulók világot láthatnak (10 említés) és több szakirodalmat olvashatnak majd (10 említés). Végezetül, a fentieknél kevesebbszer említették, hogy a nemzetközi munkaerőpiacon több magyar végzős jelenne meg (6 említés), növekedne az idegen nyelvi óraszám (5 említés), a felsőoktatás színvonala emelkedne (4 említés), a felsőoktatásban csak szaknyelvvvel kellene majd foglalkozni (4 említés), kevesebb egyetem közül kellene választani a tanulóknak (4 említés), jobban megbecsülnék a nyelvtanár munkáját (3 említés), optimalizálná a nyelvi csoportok létszámát (2 említés), magabiztosabbak lennének a diákok (2 említés), felelősséget vállalnának a saját tanulásukért (1 említés), az intézkedés felhívna a figyelmet a nyelvtanítás nehézségeire (1 említés), valamint a nyelvtanárok többlet követelnének (1 említés).

A követelmény bevezetésének negatív következményei

A sikeres B2 szintű nyelvvizsgát vagy emelt szintű érettségét megkövetelő felvételi követelmény bevezetésével kapcsolatos utolsó nyitott kérdésre adott – hátrányos következményekre utaló – válaszok bemutatásával zárjuk a 2020-as követelményre vonatkozó elemzést. Az eredményeket a 7. táblázatban foglaltuk össze.

A két közel egyenlő mértékben leggyakrabban hangoztatott negatív következménye az intézkedésnek az, hogy kevesebben jutnának be a felsőoktatásba, illetve az intézkedés növelné a különbséget a kedvezőbb és a hátrányos helyzetű diákok között (7. táblázat). Az, hogy kevesebben tudnák elkezdni tanulmányaikat a felsőoktatásban (277 említés, 26%), nem egyértelműen negatív következmény a válaszadók véleménye alapján. Negatív jellegét némileg enyhítené, hogy – amint a pozitív hatásra kapott válaszokból láthattuk – bár jóval kevesebbszer (38 említéssel), de az intézkedés hetedik leggyakrabban említett pozitív hozadéka az volt, hogy csak a jobb képességűek kerülnének be a felsőoktatásba, és további négy alkalommal utaltak arra, hogy az intézkedés miatt nőne a felsőoktatás színvonala.

Mindezeket figyelembe véve kijelenthetjük, hogy az intézkedés egyértelműen legnegatívabbnak ítélt következménye az volt, hogy a kedvezőbb és hátrányos helyzetű diákok között növelné a különbséget. Ezt a válaszadók 254-szer említették (24%), és válaszaikban utaltak a diákok családi miliójából és lakóhelyéből adódó társadalmi, gazdasági és földrajzi különbségekre: kedvezőbb és kevésbé kedvező intellektuális és anyagi háttérre, fővárosi, nagyvárosi, illetve kisvárosi intézményben történő nyelvtanulásra. A következő

idézetek ezt fejezik ki: „Nagyon sok diák önhibáján kívül nem fogja tudni teljesíteni a feltételeket ezért az intézkedés erősen diszkriminatív, az esélyegyenlőség ellen való.” „Ahol az iskola nem tudja biztosítani a felkészítést, ott a diákok magánórákat lesznek kénytelenek venni, ez egyrészt csökkenti az esélyegyenlőséget és végső soron társadalmi feszültséghez vezet (gazdag szülő esetében van magántanár, szegény szülő esetében nincs magántanár).” „Az esélyegyenlőséget és egyébként is elenyésző társadalmi mobilitást tovább gyengíti.”

7. táblázat. Az esetleges intézkedés negatív következményei

Eredmény	Említések száma	%
kevesebben fognak bejutni a felsőoktatásba	277	26
növeli a különbséget a kedvezőbb és a hátrányos helyzetűek között (gazdasági, földrajzi és társadalmi)	254	24
egyébként tehetséges tanulók nem fognak bejutni a felsőoktatásba (óvónők, pedagógusok, mérnökök, művészek)	135	12,5
nyelvtanárok nehezebb helyzetbe kerülnek (túlterheltek, stresszesek lesznek/bűnbakká teszik őket és a szülői elvárásoknak kell megfelelniük)	70	6,5
semmi	67	6
nagyobb nyomás lesz a diákokon/stressz, kudarcélmény	64	6
sokan az iskolájuk miatt nem fognak bejutni felsőoktatásba	32	3
szakgimnáziumokból nem fognak bejutni a felsőoktatásba	29	2,5
elértéktelenedik a nyelvvizsga/csökken a nyelvvizsga színvonala	24	2
elhamarkodott intézkedés/nincs idő a felkészülésre	21	2
felsőoktatási intézmények/szakok fognak megszűnni	20	2
nem a nyelvtudás, hanem a nyelvvizsga lesz a cél (a tanórákon sem)	17	1,5
SNI-s tanulók nem fognak bejutni	17	1,5
nem tudom	14	1,5
kriminalizálja a nyelvvizsgaközpontokat	11	1
plusz pontot fognak a diákok veszíteni	5	< 0,5
egy évet sokan ki fognak hagyni a felsőoktatás előtt kényszerből	5	< 0,5
még több fiatal elvándorol	4	< 0,5
a második nyelv háttérbe szorul	4	< 0,5
gimnáziumok fognak megszűnni	3	< 0,5
a középfokú intézményekre hárítják a felelősséget	1	< 0,5
<i>Összesen</i>	<i>1074</i>	<i>100%</i>

Szintén ennek a különbségnek a következménye lenne a következő leggyakrabban említett (135 említés, 12,5%) negatív hatás, nevezetesen, hogy egyébként egyes szaktantár-
gyakban tehetséges tanulók nem jutnának be a felsőoktatásba. Itt különösképpen óvó-
nőkre, pedagógusokra, mérnökökre és a művészi pályát választókra utaltak legtöbbször a
válaszadók. A következő idézetek fejezik ki: „Azok a tanulók, akik nem humán beállítot-
tságúak, és nincs nyelvérzékük, nem juthatnak be egyetemre vagy főiskolára. Csak azért,
mert nem tud egy gépészmérnök folyékonyan angolul beszélni, még kitűnő szakember lehet
az anyanyelvén.” „Egyesek kiesnek a felsőoktatásból, bár jó szakemberek lennének.”
„Nem minden jövőbeli jó szakember tudja az idegen nyelvet elsajátítani.”

A következő legtöbbször, 70-szer (6,5%) hangoztatott negatív következmény az volt,
hogy a nyelvtanárok nehezebb helyzetbe kerülnének, mivel túlterheltek, stresszesek len-
nének, valamint fennáll annak a veszélye, hogy a diákok és a szülők bűnbakká tennék őket,
és megemelkedő szülői elvárásoknak kellene megfelelniük („Nagy stresszforrás lesz a ta-
nárok részére az iskolákban és még nagyobb teher hárul a nyelvtanárookra, hiszen őket
nemcsak az érettségivel, hanem egy külső vizsgával is mérik.”). A válaszadók majdnem
ekkora mértékben (64 említés, 6%) féltik a diákokat is ugyanezen okból kifolyólag: azon
aggodalmuknak adtak hangot, hogy nagyobb nyomás lenne a diákokon, több stressznek
és kudarcélménynek lennének kitéve az intézkedés miatt („Kényszerhelyzet, nagy nyomás,
kudarcélmény sok diák számára.”).

Többen azt is lehetséges negatív következménynek gondolták, hogy sokan kifejezetten
az iskolájuk miatt nem tudnának bejutni felsőoktatásba (32 említés, 3%), illetve amiatt,
hogy szakgimnáziumban tanulnak (29 említés, 2,5%). A válaszadók 2%-a tartott (24 em-
lítés) attól, hogy elértéktelenedik a nyelvvizsga, mivel várhatóan csökkenni fog a színvo-
nala. Ennél valamivel kisebb mértékben aggasztotta a pedagógusokat, hogy nem lenne
elég idejük felkészülni az intézkedés bevezetésére (21 említés, 2%), illetve, hogy felsőok-
tatási intézmények, szakok szűnhetnek meg miatta (20 említés, 2%). Ezt követi egyező
említésszámmal (17-17 említés, 1,5-1,5%) az a negatív következmény, hogy nem a nyelv-
tudás, hanem a nyelvvizsga megszerzése lenne a cél a tanórákon is, valamint az, hogy az
SNI-s tanulók nem tudnának bejutni a felsőoktatásba. A ritkábban említett negatív követ-
kezmények közé tartozott még az, hogy az intézkedés szabálytalanságokhoz vezethet a
nyelvvizsgaközpontok működésében (11 említés, 1%), megfosztaná a diákokat attól, hogy
plusz pontokat szerezzenek a felvételihez (5 említés), emiatt sok diáknak ki kellene hagy-
nia egy évet a felsőoktatás előtt (5 említés), még több fiatal elvándorolna az országból (4
említés), a második idegen nyelv háttérbe szorulna (4 említés), gimnáziumok szűnnének
meg (3 említés), valamint egy válaszadó tartotta az intézkedés lehetséges negatív követ-
kezményének azt, hogy a B2 szintű nyelvtudás felelőssége kizárólag a középfokú intéz-
ményekre hárulna.

Összegzés

Jelen tanulmányban középiskolai nyelvtanárok véleményét mutattuk be a 2020-as követelménnyel kapcsolatban, amelynek értelmében a felsőoktatásban az alapképzésre való jelentkezés csak igazolt B2 szintű nyelvtudással lehetséges. A pedagógusok intézményeivel kapcsolatos kérdésekre adott válaszokból kiderült, hogy annak ellenére, hogy sok helyen rendelkezésre áll az iskolákban a B2 szintű nyelvi vizsgákra történő felkészítés (emelt szintű érettségire az iskolák 65,1%-a, középfokú nyelvvizsgára 49,3%-uk készít fel), vannak olyanok, akik ennek hiányáról számolnak be. Az iskolák kis arányban (28,5%) tettek a követelmény teljesítése érdekében külön intézkedéseket, pedig a 2018–2019-es tanévben végzős, B2 szintű nyelvi vizsgával rendelkező tanulók aránya a kapott válaszok tükrében (kevesebb mint 20%) lehangoló képet mutat.

A követelménnyel kapcsolatos válaszok alapján az intézményeknek központilag biztosított segítséget kellene kapniuk mind egyéni, mind iskolai szinten annak érdekében, hogy segíthessék tanulóikat ezen a téren. Az eredmények alapján minél kisebb a település, annál inkább igaz ez az igény. A nyelvtanárok közül sokan aggodalmasnak tartják, hogy az intézkedés nagymértékben csökkentené az esélyegyenlőséget, növelné a különbséget gazdasági, földrajzi és társadalmi értelemben is a kedvezőbb és a hátrányos helyzetűek között, valamint, hogy egyébként tehetséges tanulók nem jutnának be a felsőoktatásba az elvárás miatt. Mindezek alapján az intézkedés érvényben maradása esetén feltétlenül további segítségre lett volna szükségük a nyelvtanároknak és az iskoláknak is, különösen a szakgimnáziumokban, vidéken és a kisebb településeken. A válaszok alapján érdemes lett volna felzárkóztató programokat, esetleg ösztöndíjakat indítani a tanulók nyelvi fejlődésének támogatására. Célszerű lett volna még átgondolni az intézkedést abban a tekintetben is, hogy egyes szempontok szerint haladékot kaphassanak a diákok, például a szakgimnáziumokban tanulók, vagy fokozatosan, a különböző szakokon differenciáltan vezethették volna be ezt a feltételt.

Bár a 2020-as követelmény és a külföldi tanulmányutak esetében a vélemények ellentmondásosak, az itt is egyértelmű, hogy általános az ezekkel kapcsolatos információhiány. A nyelvtanároknak és az iskoláknak tájékoztatásra lett volna szükségük, hiszen csak így tudtak volna hatékonyan részt venni a megvalósításban. Valószínűsíthetően a célokra és a keretrendszerre vonatkozó információk széles körben történő elérhetővé tétele hozzájárult volna az intézkedések kedvezőbb megítéléséhez is.

A válaszok olyan javaslatokat és igényeket tükröznek, amelyekre nem kizárólag egy ilyen intézkedés megvalósításához, hanem általában az iskolai nyelvtanítás fejlesztéséhez is szükség lenne. Véleményünk szerint a B2 nyelvi kimenet nem irreális elvárás a 12. osztály végére, valamint a felsőoktatásba történő bemenethez, azonban ennek elérését nem lehet az iskolákra és a családokra terhelni, hanem központi támogatást kell kapniuk a sikerhez és az esélyegyenlőség erősítéséhez. Az intézkedés törlésének az az üzenete, hogy jelenleg az oktatáspolitikai nem látja alkalmasnak a köznevelésben folyó nyelvtanítást arra, hogy a B2 követelményre felkészítse a tanulókat. Bár ez a különböző adatgyűjtések alapján helyes következtetésnek tűnik, üdvözlendőbb lehetett volna a bevezetés elhalasztása

A B2 szintű nyelvtudás elérése és igazolása a felsőoktatásba történő felvételihez

vagy differenciálása mindenképp a nyelvtanárok, az iskolák és a diákok megfelelő támogatásának biztosításával.

Köszönetnyilvánítás

A kérdőíves felmérést a Nemzeti Pedagógus Kar Idegen Nyelvi Tagozata és a Nyelvtudásért Egyesület támogatásával valósítottuk meg.

Irodalom

- Bárdos, J. (2015). Quality assurance in accrediting foreign language examinations. In D. Holló & K. Károly (Eds.), *Inspirations in foreign language teaching: Studies in applied linguistics, language pedagogy and language teaching* (pp. 207–219). Harlow: Pearson Education.
- Council of Europe. (2001). *Common European framework of reference for languages: Learning, teaching, assessment (CEFR)*. Retrieved from http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/cadre1_en.asp.
- Csizér, K. & Öveges, E. (2019). Idegennyelv-tanulási motivációs tényezők és a nyelvi vizsgák Magyarországon: összefüggések vizsgálata egy kérdőíves kutatás segítségével. *Modern Nyelvoktatás*, 3–4, 86–101.
- Csizér, K. (2003). Az angolnyelv-tanítás helyzete Magyarországon. *Modern Nyelvoktatás*, 4, 13–24.
- Dávid, G. (2018, in press). The first two decades of the Hungarian accreditation scheme. In J. Kenyeres & É. Illés (Eds.), *Changing perspectives: Studies in English at Eötvös Loránd University*. Budapest: ELTE BTK Angol-Amerikai Intézet.
- Dörnyei, Z., Csizér, K., & Németh, N. (2006). *Motivational dynamics, language attitudes and language globalisation: A Hungarian perspective*. Clevedon, UK: Multilingual Matters.
doi: 10.21832/9781853598876
- Einhorn, Á. (2007). Az idegen nyelvi érettségi vizsga reformja. In I. Vágó (Ed.), *Fókuszban a nyelvtanulás* (pp. 73–105). Budapest: Oktatókutató és Fejlesztő Intézet.
- European Commission (2015). Study on comparability of language testing in Europe. Final report. Brussels: European Commission. Retrieved from <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/48be26b7-41d2-4f59-8e34-d579735ca54a>
- European Commission (2017). *Languages in secondary education. An overview of national tests in Europe*. Brussels: European Commission. Retrieved from <http://www.nmva.smm.lt/wp-content/uploads/2012/12/Languages-in-secondary-education.pdf>
- European Commission. (2006). *Europeans and their languages*. Brussels: Eurobarometer. Retrieved from http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_386_en.pdf
- Fehérvári, A. (2009). Intenzív felzárkózás? A nyelvi előkészítő program vizsgálata. *Iskolakultúra*, 199(12), 3–17.
- Fekete, A., & Csépes, I. (2019). B2-es szintű nyelvvizsga bizonyítvány: útlevelel a diplomás élethez, társadalmi mobilitáshoz. *Iskolakultúra*, 28(10–11), 13–24. doi: 10.14232/iskult.2018.10-11.13
- Földes, Cs. (2002). Az idegen nyelvek oktatása és használata Magyarországon – a nyelvpolitika tükrében. *Tudomány*, (2), 184–197.
- Halápi, M., & Hegedűs, K. (2014). Érettségi vizsgatárgyak elemzése. 2009-2012 évi tavaszi vizsgaidőszakok. Angol nyelv. Retrieved from https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/unios_projektek/tamop318/erettsegi_vizsgatargyak_elemzese/angol.pdf

- Imre, A. (2000). Idegennyelv-oktatás a 90es években. *Educatio*, (4), 701–716. Retrieved from <http://epa.oszk.hu/01500/01551/00091/pdf/>
- Kákonyi, L. (2016). Idegen nyelvi mérések tapasztalatai. *Új Köznevelés*, (5-6). Retrieved from <http://folyoiratok.ofi.hu/uj-kozneveles/idegen-nyelvi-meresek-tapasztalatai>
- Kálmán, Cs. (2015). Magyarországi nagyvállalatok nyelvvoktatási gyakorlata, és nyelviskolákkal, nyelvtanárokkal szemben támasztott elvárásai 2015-ben. *Modern Nyelvvoktatás*, 21(4), 3–23.
- Kálmán, Cs. (2016). A nyelvtanár szerepe vállalati környezetben angol nyelvet tanuló felnőttek motivációjában, három kutatás tükrében. *Neveléstudomány: Oktatás, Kutatás, Innováció*, 4, 46–63. doi: 10.21549/ntny.16.2016.4.4
- Kapitánffy, J. (2001). Az idegen nyelvek oktatásának fejlesztése a közoktatásban. Az Oktatási Minisztérium fejlesztési stratégiája. *Iskolakultúra*, 11(8), 71–75.
- Kontráné, H. E., & Csizér, K. (2011). Az angol mint lingua franca a szaknyelvet tanuló egyetemisták gondolkodásában. *Modern Nyelvvoktatás*, 17(2-3), 9–25.
- Lukács, K. (2001). Foreign language teaching in present-day Hungary: An EU perspective. Retrieved from <http://ludens.elte.hu/~deal/pages/novelty/htm2/vol91/lukacs.html>
- Márkus, É. (2008). Kétnyelvű oktatás vagy nyelvvoktatás? Egy empirikus vizsgálat tapasztalatai. In Á. Vámos & J. Kovács (Eds.), *A két tanítási nyelvű oktatás elmélete és gyakorlata 2008-ban: Jubileumi tanulmánykötet* (pp. 21–42). Budapest: Eötvös József Könyvkiadó.
- Medgyes, P. (2005). World – Language: Foreign language policy in Hungary. In P. Bruthiaux, D. Atkinson, W. G. Eggington, W. Grabe, & V. Ramanathan (Eds.), *Directions in applied linguistics: Essays in honor of Robert B. Kaplan* (pp. 264–278). Clevedon: Multilingual Matters. doi: 10.21832/9781853598500-023
- Medgyes, P., & Öveges, E. (2004). Paved with good intentions: Foreign language policy in Hungary. In C. Dobos, Á. Kis, Y. Lengyel, G. Székely, & S. Tóth (Eds.), *Mindent fordítunk és mindenki fordít - Értékek teremtése és közvetítése a nyelvészetben* (pp. 279–290). Bicske: SZAK Kiadó.
- Nikolov, M. (2001). Minőségi nyelvvoktatás – a nyelvek európai évében. *Iskolakultúra*, 11(8), 3–11. Retrieved from <http://www.iskolakultura.hu/ikultura-folyoirat/documents/2001/8/tanulm2001-8.pdf>
- Nikolov, M. (2003). Az idegennyelv-oktatás megújulásának hatásai. *Új Pedagógiai Szemle*, 3, 46–57.
- Nikolov, M. (2007). A magyarországi nyelvvoktatás-fejlesztési politika: Nyelvvoktatásunk a nemzetközi trendek tükrében. In I. Vágó (Ed.), *Fókuszban a nyelvtanulás* (pp. 43–72). Retrieved from <http://www.ofi.hu/tudastar/fokuszbzan-nyelvtanulas/nikolov-marianne>
- Nikolov, M., & Józsa, K. (2003). *Az idegen nyelvi készségek fejlettsége angol és német nyelvből a 6. és 10. évfolyamon a 2002/2003-as tanévben*. Budapest: OKÉV. Retrieved from http://www.oh.gov.hu/letolt/okev/doc/orszmer2003/idegen_nyelv_beliv.pdf
- Nikolov, M., & Szabó, G. (2015). A study on Hungarian 6th and 8th graders' proficiency in English and German at dual-language schools. In D. Holló & K. Károly (Eds.), *Inspirations in foreign language teaching: Studies in applied linguistics, language pedagogy and language teaching* (pp. 184–206). Harlow: Pearson Education.
- Nikolov, M., Ottó, I., & Öveges, E. (2009a). *A nyelvi előkészítő évfolyam értékelése 2004/2005 – 2008/2009*. Budapest: Oktatási és Kulturális Minisztérium. Retrieved from http://www.nefmi.gov.hu/letolt/vilagnyelv/vny_nyek2009_jelentes_100510.pdf
- Nikolov, M., Ottó, I., & Öveges, E. (2009b). *Az idegennyelv-tanítás és tanulás helyzete és fejlesztési lehetőségei a középfokú szakképző intézményekben*. Budapest: Emberi Erőforrások Minisztériuma és Oktatásért Közalapítvány.
- Öveges, E. (2018). A magyarországi gyermeknyelvi vizsgák tartalmi és jogi szabályozottsága. *Gyermeknevelés*, 6(3), 135–147. doi: 10.31074/20183135147

A B2 szintű nyelvtudás elérése és igazolása a felsőoktatásba történő felvételihez

- Öveges, E., & Csizér, K. (Eds.). (2018). *Az idegennyelv-oktatás keretei és hatékonysága a köznevelésben. Kutatási jelentés*. Budapest: Emberi Erőforrások Minisztériuma és Oktatási Hivatal. Retrieved from https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/sajtoszoba/nyelvoktatasi_kutatasi_jelentes_2018.pdf
- Petneki, K. (2007). *Az idegen nyelvek oktatása Magyarországon az ezredfordulón*. Szeged: JATE-Press.
- Sominé, H. O., & Víg, T. (2010). Összehasonlító elemzés német nyelv vizsgatantárgyból. Retrieved from http://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/unios_projektek/tamop318/ertekelesi_skalak_osszehasonlitasa/ertekelési_skalak_nemet_nyelv.pdf
- Sturcz, Z. (2010). A munkaadók nyelvi elvárásai a szakértelmiséggel szemben: 2010. *Modern Nyelvoktatás*, 16(4), 7–18.
- Vágó, I. (2000). Az idegennyelv-oktatás fő tendenciái a 80-as és 90-es években. *Educatio*, (9), 668–690.
- Vágó, I. (Ed.). (2007). *Fókuszban a nyelvtanulás*. Budapest: Oktatókutató és Fejlesztő Intézet.
- Víg, T. (2012). A kétszintű idegen nyelvi érettségi tanítási-tanulási folyamatra gyakorolt hatása. Egy tanári kérdőíves felmérés eredményei. *Iskolakultúra*, 12(7–8), 62–79.
- Víg, T. (2013). A középszintű angol és német nyelvi érettségien elért teljesítmények változásai 2007 és 2012 között. *Modern Nyelvoktatás*, (1–2), 17–35.
- Világ – Nyelv: Az Oktatási Minisztérium stratégiája az idegennyelv-tudás fejlesztéséhez (2003). *Modern Nyelvoktatás*, 9(1), 3–13.

Öveges Enikő és Kálmán Csaba

ABSTRACT

ACHIEVING AND CERTIFYING B2 LANGUAGE PROFICIENCY FOR ADMISSION TO HIGHER EDUCATION: LANGUAGE TEACHERS' OPINIONS BASED ON THE RESULTS OF A QUESTIONNAIRE SURVEY

Enikő Öveges & Csaba Kálmán

In spite of the fact that speaking a foreign language has become a key competence in Hungary by the millennium, there is still a strong necessity to develop language education in the country in 2020, especially if we consider the data pertinent to the foreign language proficiency of school children and adults alike. Our article presents the findings of an online survey, one focus of which was to measure and explore Hungarian secondary school language teachers' opinions of a recent language policy measure that was meant to remedy and improve the regrettable situation described above. The measure stipulated that certifying a B2 foreign language proficiency would be a prerequisite of admission to higher education in Hungary from 2020 onwards. Even though the provision has been withdrawn in the meantime, it has generated such widespread professional and social debates that the findings of the survey are nevertheless intriguing. The online questionnaire – consisting of Likert scale statements and open-ended questions concerning the 2020 requirement – was filled in by 960 language teachers working in grammar schools and technical secondary schools in Budapest, other county seats and smaller towns in Hungary. The results have revealed that despite the language lessons and preparatory courses that several secondary schools offer to their students in order to meet the above requirement, the majority of learners are not ready to fulfil such a precondition. The participants of the survey cite the lack of central help primarily which prevents them from meeting the prerequisite both on an individual and institutional level. The smaller the settlement, the greater the extent of help they call for. Many of the language teachers are concerned that the measure would decrease equal opportunities for socially, geographically, and economically disadvantaged school children. Another major worry the participants highlight is that students talented in a diverse range of professions would not be admitted to tertiary education if the provision came into force. Based on the results, it can be concluded that if the measure were ever to be introduced, both language teachers and secondary schools, especially technical secondary schools and schools in smaller settlements, would require more information and more substantial support.

Magyar Pedagógia, 119(3). 219–242. (2019)
DOI: 10.17670/MPed.2019.3.219

Levelezési cím / Address for correspondence: Öveges Enikő és Kálmán Csaba, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Angol Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék. H–1088 Budapest, Rákóczi út 5.